

T.C İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

8. SINIF

1. ÜNİTE:BİR KAHRAMAN
DOĞUYOR

2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı

DERS NOTLARI

Adem GÜNGÖR
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

<https://sosyalbilgilerdersimiz.wordpress.com>

20. yüzyıl başlarında sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal alanlarda etkili olan güçlü bir Avrupa ortaya çıktı.

Güçlü bir Avrupa’nın ortaya çıkmasında etkili faktörleri inceleyelim.

Coğrafi Keşifler: 15. Yüzyıldan itibaren Avrupalı devletlerin Çin’e ve Hindistan’a kısa yoldan ulaşma çabası sonucu dünyanın bilinmeyen birçok yeri keşfedildi. Bu olaya **Coğrafi Keşifler** denir. Coğrafi Keşifler sonucunda;

- Keşfedilen edinen yerlerin değerli yeraltı kaynakları Avrupa’ya taşındı. (**Altın, gümüş** vb.)
- Avrupa devletleri zenginleşti ve sermaye birikimi elde ettiler.

Rönesans:15. ve 16. yüzyıllarda İtalya’da başlayıp sonra bütün Avrupa’ya yayılan bilim, sanat ve edebiyat alanında meydana gelen gelişmelere **Rönesans** denir. Rönesans sonucunda;

- Avrupa’da bilim, kültür ve sanat alanında gelişmeler yaşandı.
- Bilimsel gelişmelerin temeli atıldı.

Reform:16. yüzyılda Almanya’da başlayıp daha sonra bütün Avrupa’ya yayılan Hristiyanlık dininde yapılan köklü değişikliklere **Reform** denir. Reform sonucunda;

- Dinin etkisinde olmayan özgür düşünce ortamı oluştu.
- Avrupa’da deney ve gözleme dayanan bilimin önü açıldı.

Aydınlanma Çağı:18. yüzyılda Avrupa’da ortaya çıkan her alanda akla önem veren düşünce sistemine **aydınlanma**, bu düşünce sisteminin etkisiyle bilim ve felsefe alanında büyük gelişmelerin olduğu döneme ise **Aydınlanma Çağı** denilmiştir. Aydınlanma Çağı sonucunda;

- Avrupa’da bilim, sanat, edebiyat, siyaset ve sosyal alanlarda önemli eserler verildi.
- Avrupa’daki bilgi birikimi bilim ve teknolojinin gelişmesini sağladı.
- Bilim ve teknolojideki gelişmeler Sanayi İnkılabı’nın temellerini oluşturdu

Fransız İhtilali:1789 yılında Fransa’da krala ve krallık yönetimine karşı meydana gelen bir ayaklanmadır. Fransız İhtilali sonucunda;

- Tüm dünyada **eşitlik, adalet, bağımsızlık** ve **milliyetçilik** düşünceleri yayıldı.
- **Eşitlik, adalet** düşünceleri devletlerde demokratik gelişmelere sebep oldu.
- **Milliyetçilik** düşüncesi çok uluslu devletlerin dağılmasına ve parçalanmasına neden oldu. (Bu durumdan en çok etkilenen **Osmanlı Devleti** ve **Avusturya-Macaristan İmparatorluğu** gibi çok uluslu devletler oldu).

Sanayi İnkılabı: 1750’li yıllarda İngiltere’de buhar gücünün makineye uygulanması ile başlayan teknolojik gelişmelere Sanayi İnkılabı denir. Sanayi İnkılabı;

- **Hammadde ihtiyacını** ortaya çıkarmış,
- **Pazar arayışını** hızlandırmış ve **sömürgecilik** yarışını arttırmıştır.
- Bu da **devletlerarası rekabeti** artırmış ve I. Dünya Savaşının en önemli nedenlerinden birini oluşturmuştur.

Sömürgecilik:

Gelişen sanayisine hammadde arayan devletler gelişmemiş devletleri işgal edip yeraltı ve yerüstü kaynaklarına el koydular. Bu durum sömürgecilik kavramını ortaya çıkardı. Bunun sonucunda;

- Hammadde bulmak isteyen İngiltere, Hindistan ve Uzak Doğu’da etkinlik göstererek geniş sömürgeler elde etti.
- Ticaret ve sömürgecilik, İngiltere’yi büyük bir devlet haline getirdi.

- ❖ 18. yüzyıldan sonra Osmanlı Devleti hem devlet içindeki hem de Avrupa'daki değişikliklerin etkisiyle eski gücünü kaybetmeye başladı.
 - Ülkenin kötü yönetilmesi, üst üste yaşanan toprak kayıpları
 - Avrupa'daki gelişmelerin yeterince takip edilememesi vb. olaylar nedeniyle Osmanlı Devleti yıkılma sürecine girdi.
 - Osmanlı devlet adamları ve yöneticileri devletin kötü gidişatının sebebini önce askeri alandaki teknolojik eksikliklerde aradılar.
 - Bu nedenle askeri alanda "**Batılılaşma hareketleri**" adı verilen birtakım yenilikler yapıldı.
 - Fakat batılı anlamda yapılan bu askeri yeniliklere rağmen devletin gerilemesi durdurulamadı.
 - Böylece çöküşün sadece askeri alanda yapılan yeniliklerle önlenemeyeceği anlaşıldı.
 - Osmanlı Devleti bu zor durumdan kurtulmak, azınlık isyanlarını engellemek ve devleti dağılmaktan kurtarmak için bazı **ıslahat hareketlerine** başladı.
 - **II. Mahmut** toplumu ilgilendiren tüm alanlarda yenilikler yaptı.
 - II. Mahmut'tan sonra **Tanzimat Fermanı** (3 Kasım 1839) ve **Islahat Fermanı** (18 Şubat 1856) gibi bir takım hukuki yenilikler yapıldı.
 - Fakat bu fermanlar da Osmanlı Devleti'ndeki kötü gidişatı durduramadı.

Tanzimat Fermanı (1839)	Islahat Fermanı (1856)
<p>Bu ferman ile;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Din, dil, ırk farkı gözetmeksizin bütün Osmanlı vatandaşları kanunlar önünde eşit sayıldı. ➤ Can ve mal güvenliği ile namus dokunulmazlığı devlet güvencesinde alındı. ➤ Mahkeme kararı olmadan kimse cezalandırılmayacak. ➤ Askerlik tüm erkekler için zorunlu hale getirildi. 	<p>Bu ferman ile;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Osmanlı Devleti'nde yaşayan gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü ifadelerin kullanılması yasaklandı. ➤ Cizye vergisi kaldırıldı. (Gayrimüslimlerin can, mal ve namus güvenliklerini sağlamak için devlete ödedikleri vergi.) ➤ Gayrimüslimler için bedelli askerlik uygulamasına geçildi. ➤ Gayrimüslimlere devlet memuru olma hakkı tanındı.

I.ve II. Meşrutiyet

- 19. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıklar, **Fransız İhtilali**'nin ortaya çıkardığı **milliyetçilik** fikrinin etkisi ve Avrupa devletlerinin desteği ile ayaklandılar.
 - Sırp, Yunanlılar, Karadağlılar ve Bulgarlar gibi Balkan milletleri bağımsızlık kazanarak Osmanlı Devleti'nden ayrıldılar.
 - Tanzimat'ın ilanından Avrupa'ya giden öğrenciler (**Jön Türkler-Genç Osmanlılar**); ülkeye döndükten sonra, devletin dağılmasını önlemek için Meşrutiyet yönetimine geçilmesi için padişaha baskı yaptılar.
 - Aydınlar söz veren II. Abdülhamit **I. Meşrutiyet'i** ilan edip anayasayı (Kanun-u Esasi) uygulamaya koydu. (1876)
 - II. Abdülhamit Osmanlı-Rus savaşının getirdiği karışık ortamı bahane ederek Mebusan Meclisi'ni kapatıp **Meşrutiyet** yönetimine son verdi.
 - 1908 yılında **İttihat ve Terekki Cemiyeti** üyelerinin baskısıyla II. Abdülhamit Meşrutiyet'i tekrar ilan etti.
- (II. Meşrutiyet)
- MEŞRUTİYET:** Kralın ya da Padişahın yanında meclisin olduğu yönetim biçimi.

- ❖ Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak isteyen bazı aydınlar ve fikir adamları birtakım fikir akımlarını ortaya çıkararak Osmanlı'nın dağılmaktan kurtaracaklarını düşündüler. Bu fikir akımları şunlardır;

Osmanlıcılık

- ✓ Osmanlı Devleti'nde yaşayan halkın tamamı din, dil, ırk ve etnik yapısı dikkate alınmadan aynı haklara sahip olmalarını isteyen düşünce sisitemidir.
- ✓ Böylece toplumda eşitlik sağlanacak ve farklı milletlerden oluşan Osmanlı Devleti dağılmaktan kurtulacaktı.
- ✓ Tanzimat Dönemi'nde ortaya çıkan bu düşünceyi **Genç Osmanlılar (Jön Türkler)** savunmuştur.
- ✓ Balkan Savaşları sonrasında bu düşüncenin etkisi azalmıştır

İslamcılık

- ✓ İslam Dünyasının Osmanlı halifesi etrafında birleştirilmesi ve böylece Osmanlı Devleti'nin dağılmasının önlenebileceği düşüncesidir.
- ✓ II. Abdülhamit tarafından devlet politikası hâline getirildi.
- ✓ İslamcılık akımının savunucuları arasında **Mehmet Akif, Said Halim Paşa, Cemalettin Afgani, Musa Kazım** ve **M. Şemsettin** bulunmaktadır.

Düşünce AkımlarıTürkçülük

- ✓ Bu düşünceye göre Türk kültürü korunacak ve geliştirilecek, ülkeyi yöneten kesim ise Türklerden oluşacaktı.
- ✓ Türkçülük düşüncesi, İttihatçılar tarafından Balkan Savaşları ve sonrasında ön planda tutulan bir politika hâline geldi.
- ✓ **İttihat ve Terakki Cemiyeti** tarafından II. Meşrutiyet Dönemi'nde uygulanmak istenen düşünce anlayışıdır.
- ✓ Türkçülük fikrinin en önemli savunucusu **Ziya Gökalp**'tir.

Batıcılık

- ✓ Bu fikre göre Osmanlı Devleti kültür, yönetim, hukuk ve toplumsal alanda Avrupa devletleri gibi modern bir devlet olursa, ülke içindeki gayrimüslimler ayrılık fikrinden vazgeçeceklerdi.
- ✓ Böylece devletin dağılması önlenmiş olacaktı.
- ✓ Bu düşüncenin savunucuları arasında **Abdullah Cevdet, Süleyman Nazif** ve **Celal Nuri** bulunmaktaydı.

NOT: Bu fikir akımlarının hiçbiri Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtaramamıştır.

❖ Çocukluğu

- Mustafa Kemal, 1881 yılında **Selanik**'te, Koca Kasım Mahallesi Islahhane Caddesi'nde üç katlı evde doğdu.
- Mustafa Kemal'in Selanik'te doğduğu bu ev, günümüzde Türkiye Konsoloslğunun bahçesi içerisinde yer almakta ve müze olarak faaliyetini sürdürmektedir.
- NOT:** Mustafa Kemal'in doğum günü ve ayı kesin olarak bilinmemektedir. Yıllar sonra kendisine doğum günü sorulduğunda Mustafa Kemal:
–“Neden 19 Mayıs olmasın?” diye yanıt vermiştir.
- Babası **Ali Rıza Efendi**'nin soyu Selanik'in eski ailelerine dayanmakta idi.
- 32 yaşında iken Zübeyde Hanım'la evlendi. Önceleri askerlik görevi yapan Ali Rıza Efendi, uzun süre gümrük memurluğu yaptı.
- Daha sonra memuriyeti bırakarak ticaretle uğraştı
- Annesi **Zübeyde Hanım**, 1857 yılında doğmuş, çocukluğunu ve ilk gençlik yıllarını Langaza'da geçirmişti.
- Geleneklerine bağlı bir hayat süren Zübeyde Hanım 1923 yılında vefat etti
- Zübeyde Hanım'ın çocuklarından üç tanesi hastalık nedeniyle küçük yaşta ölmüştü.
- Mustafa'nın en küçük kardeşi **Naciye** ise on iki yaşında vefat edince Zübeyde Hanım'ın çocuklarından sadece **Mustafa** ve **Makbule** hayatta kalmıştır.
- Mustafa daha çocuk yaşta iken babası Ali Rıza Efendi vefat eder.
- Eşinin ölümü ile ekonomik sıkıntı içine düşen Zübeyde Hanım, çocukları ile birlikte kardeşi Hüseyin Efendi'nin Langaza'da kahyalık yaptığı çiftliğe taşınır.
- Selanik'ten uzaklaşan Mustafa'nın eğitim hayatı yarım kalırken çiftlikte onun için yeni bir hayat başlayacaktır.

❖ Öğrenim Hayatı

- 19. yüzyılda, Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki okullarda eğitim birliğinden söz etmek mümkün değildi. Dinî ağırlıklı eğitim kurumları olan medreseler yaygındı. Bunun yanında Avrupa tarzı eğitim veren modern okullar, azınlıklara ait okullar ve yabancı devletler tarafından kurulan eğitim kurumları bulunmakta idi. Birbirinden farklı müfredatlar uygulayan bu okullar nedeniyle **Osmanlı Devlet'inde bir eğitim birliği yoktu.**
- Mustafa'nın okula başlama yaşı gelince annesi ve babası hangi okula gönderecekleriyle ilgili küçük bir tartışma yaşadılar. Annesi küçük Mustafa'yı önce geleneksel tarzda eğitim veren **Mahalle Mektebi**'ne göndermek isterken babası Ali Rıza Bey ise oğlunu modern Avrupai tarzda eğitim veren **Şemsi Efendi Mektebi**'ne kaydetmek istiyordu.
- Babası önce Mustafa'yı Mahalle Mektebi'ne kaydetti. Burada kısa bir süre okuduktan sonra Şemsi Efendi ilkokulu'na kaydını yaptırdı.

Mustafa sırayla aşağıdaki okullara devam ederek eğitimini tamamlamıştır.

1. Mahalle Mektebi

- ✓ Mustafa annesinin isteğiyle bu okula kaydı yapıldı. Bir süre bu okulda okuduktan sonra babasının isteğiyle Şemsi Efendi Mektebi'ne devam etmiştir.
- ✓ Mahalle Mektepleri geleneksel yöntemlerle daha çok temel dini ve ahlaki eğitimin verildiği eğitim kurumlarıydı.

2. Şemsi Efendi Mektebi

- ✓ Bu okuldaki eğitim diğer okullara göre son derece çağdaş özellikler taşımaktaydı. Öğrenciler sıralarda oturmakta ve aktif olarak derslere katılmaktaydı. Derslerde Şemsi modern araç gereçler kullanmaktaydı.
- ✓ Babasının ölümüyle Mustafa bu okuldaki eğitimine ara vermek zorunda kaldı. Selanik'e döndükten sonra bu okula devam etti ve okulu başarı ile bitirdi.

3. Selanik Mülkiye Rüştiyesi-1892

- ✓ Annesinin isteğiyle Selanik Mülkiye Rüştiyesine kaydoldu.
- ✓ Ancak asker olmak isteyen Mustafa, bu sivil ortaokula devam etmek istemiyordu. Annesinden habersiz girdiği askerî okul sınavını kazanınca bu okuldan ayrıldı.

4. Selanik Askeri Rüştiyesi-1894

- ✓ Mustafa, annesinin rızasını alarak girdiği bu okuldan Mustafa Kemal olarak çıkacaktır.
- ✓ Çünkü matematik öğretmenini çok sevdiği bu öğrencisine "Benim adım Mustafa, senin adın da Mustafa. Bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun." diyecektir.

5. Manastır Askeri İdadisi-1896

- ✓ Manastır Askerî İdadisinde Mustafa Kemal'i fikrî yönde etkileyen olaylar ve kişiler olmuştur.
- ✓ Bu kişilerin başında ona edebiyat ve şiir sevgisini aşılayan Ömer Naci gelmektedir.
- ✓ Namık Kemal ve Mehmet Emin Yurdakul'un şiirleri ile burada tanışır.
- ✓ Tarih öğretmenin etkisi ile Fransız düşünürlerinin kitaplarını da ilk kez burada okumaya başlar. Montesquieu (Monteskiyo), Jean Jacques Rousseau (Jan Jak Russo) ve Voltaire (Volter) gibi Fransız aydınlarının düşüncelerinden etkilenecektir.
- ✓ Mustafa Kemal, bu okulda öğrenci iken onu en çok etkileyen olay 1897 yılında başlayan Osmanlı - Yunan Savaşı'dır. Osmanlı Devleti savaştan başarı ile çıkmasına rağmen, masa başında yapılan görüşmeler sırasında istediği sonucu elde edemedi.
- ✓ Bu durum, Mustafa Kemal'in vatan sevgisi dolu yüreğinde üzüntüye neden oldu. Çünkü kendisi de bu savaşa gönüllü olarak katılmak istemiş ama başarılı olamamıştı.

6. İstanbul Harp Okulu-1899

- ✓ Mustafa Kemal Manastır'dan İstanbul'a gelerek Harp Okuluna başladı.
- ✓ Batı'daki gelişmeleri takip etmek için Avrupa'dan dergiler getirtiyor, kaldığı pansiyonda Fransızca eğitim alıyordu.
- ✓ Ülke sorunları ile yakından ilgilenmeye devam eden Mustafa Kemal, Harp Okulunu 1902 tarihinde 459 öğrenci arasından sekizinci olarak bitirdi.

7. İstanbul Harp Akademisi-1902

- ✓ Mustafa Kemal'in Harp Akademisinde aldığı eğitim, onun hem vatan, millet ve Türklük fikirlerinin olgunlaşmasında hem de Batı'ya dönük "çağdaşlaşma" düşüncelerinin gelişmesinde önemli bir etki yapacaktır.
- ✓ Ayrıca bu fikirlerini arkadaşlarına da anlatması, okulda bu fikirlerini yaymak için onlarla bir gazete çıkarma girişiminde bulunması onun

- ❖ Bir liderin kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, içinde bulunduğu çevrenin, yaşadığı yerin, okuduğu kitapların ve etkilendiği düşünürlerin etkisi büyüktür.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Olaylar**1. Doğduğu Kent: Selanik**

- ✓ **Selanik**; Çok uluslu yapısı nedeniyle farklı fikirlerin ve birçok siyasal olgunun meydana geldiği, aynı zamanda ticari faaliyetlerin ve kültürel etkinliklerin yoğun olarak yaşandığı bir liman kentiydi.
- ✓ Mustafa Kemal'in çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği Selanik ve çevresi Avrupa'daki gelişmelerden en çok etkilenen bölgelerden biriydi.

2. Öğretmenleri

- ✓ Mustafa Kemal, öğrenim hayatı boyunca bazı öğretmenlerinden önemli bilgiler edinerek geleceğe hazırlanmıştır.
- ✓ Selanik Askerî Rüştiyesinde kendisine "**Kemal**" adını veren ve matematik dersini sevdiren Yüzbaşı Mustafa Bey, yine aynı okulda Fransızca öğretmeni Nakiyüddin Yücekök ve
- ✓ Manastır Askerî İdadisindeki Tarih Öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey Mustafa Kemal'in düşünce yapısını etkileyen en önemli öğretmenlerinden biridir.

3. Yaşadığı Dönem ve Önemli Olaylar

- ✓ Mustafa Kemal Atatürk, Osmanlı Devleti'nin parçalanma ve çöküş sürecini yaşadığı bir dönemde dünyaya geldi.
- ✓ Onun doğup büyüdüğü günlerde Osmanlı Devleti ve dünya iki büyük gelişmenin etkisi altındaydı. Bunlardan biri **Sanayi İnkılabı** diğeri ise **Fransız İhtilaliydi**.
- ✓ 1789 yılında yaşanan **Fransız İhtilali** sonrasında ortaya çıkan **milliyetçilik** akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında yaşayan azınlıklar, bağımsızlık amaçlı isyan etmeye başladı.
- ✓ Bu olaylar Mustafa Kemal'in imparatorlukların parçalandığını görmesini ve **ulus devlet modelini benimsemesini** sağladı.

4. Osmanlı Yunan Savaşı-1897

- ✓ Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken 1897 Türk – Yunan Savaşı yaşandı.
- ✓ Mustafa Kemal yaşı küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmak istedi.
- ✓ Bu savaşta Türk ordusu savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edemedi.
- ✓ Bu olay Mustafa Kemal'de kazanılan askeri başarıların, siyasal başarılarla tamamlanması gerektiği düşüncesinin oluşmasında etkili oldu.

NOT: Bu durum Mustafa Kemal'in vatan ve millet sevgisine sahip olduğunun göstergesidir.

5. I. Dünya Savaşı(1914-1918)

- ✓ Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli olaylardan biri de 1. Dünya Savaşı'dır.
- ✓ Bu savaşın sonunda yurdumuz işgale uğradı.
- ✓ Tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinen Türk milleti esir edilmek istenmekteydi.
- ✓ Padişah ve İstanbul Hükümeti işgallere karşı tepkisiz kaldı.

NOT: Bu durumda Osmanlı Devleti'nin fiilen yıkıldığını gören Mustafa Kemal, onun yerine milli egemenliğe dayanan yeni bir Türk devleti kurmaya karar verdi.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Kişiler

- ❖ M. Kemal'in gençlik yıllarından itibaren etkilendiği fikir insanları olmuştur. Bunlar içinde en önemlileri **Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul** ve **Tevfik Fikret** ve Fransız yazarlar **Jean Jacques Rousseau, Montesquieu** ve **Voltaire**'dir.

Namık KEMAL

- ✓ Vatan şairi olarak bilinir. **Vatan sevgisini** anlatan şiirleri ile Atatürk'ü etkilemiştir.
- ✓ Önemli eserleri arasında İntibah, Vatan Yahut Silistre ve Cezmi bulunmaktadır.
- ✓ Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisinde eğitim görürken vatan şairi Namık Kemal'in eserlerini okuyarak onun **meşrutiyet sisteminin gerekliliği** ve **hürriyetin önemi** üzerine görüşlerinden etkilendi.

Tevfik FİKRET

- ✓ Osmanlı Dönemi şairidir. 1897 Osmanlı - Yunan Savaşı sırasında yurt ve ulus sevgisini dile getiren şiirler yazdı.
- ✓ Ayrıca özgürlük ve adalet kavramlarını işleyen şiirler kaleme aldı.
- ✓ Öğrencilik yıllarından itibaren eserlerini takip ettiği Tevfik Fikret, Mustafa Kemal'in çağdaş ve inkılapçı kişiliğinin oluşmasında etkili oldu.
- ✓ Tevfik Fikret'in Sis, Ferda ve Rücu adlı şiirlerini çok seven Mustafa Kemal onun için "Hangi Türk şairi böyle **inkılapçı** şiirler yazmıştır?" dedi.

Ziya GÖKALP

- ✓ **Milliyetçilik** ve **Türkçülük** üzerine yazdığı eserleri ile Atatürk'ü derinden etkilemiştir.
- ✓ Eserleri arasında Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Türk Medeniyeti Tarihi gibi eserler bulunmaktadır.

Mehmet Emin YURDAKUL

- ✓ **Türkçülük** akımını savunur. Bu konudaki düşüncelerini şiirinde dile getiren "**millî şair**" olarak bilinir.
- ✓ Atatürk, bu şair hakkında; "Şiirlerinde bana millî benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı bulmuştum..." demiştir.

J.J Rousseau

- ✓ Fransız yazar, düşünür, filozof ve politika teorisyenidir.
- ✓ Modern demokrasi anlayışına temel oluşturan toplumsal sözleşme öğretisiyle ün kazanmıştır. **Milli egemenlik, hukuk devleti** alanlarındaki görüşleriyle M. Kemal'i etkilemiştir.

Montesquieu

- ✓ Fransız düşünürdür. Kuvvetler ayrımı esasını ortaya atmıştır.
- ✓ Yasama, yürütme ve yargıyı birbirinden ayırmanın önemini vurgulamıştır.
- ✓ **Cumhuriyet yönetimi** ile ilgili fikirleriyle M. Kemal'i etkilemiştir.

Voltaire

- ✓ Fransız yazar ve filozoftur. Din ve ifade özgürlüklerinin yanı sıra insan hakları konusundaki düşünceleri ve felsefi makaleleri ile ünlenmiştir.
- ✓ **Akılcılık, bilim** gibi konularda Mustafa Kemal'i etkilemiştir

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

İlk Görev: Şam 5. Ordu-1905

- Mustafa Kemal İstanbul Harp Akademisi'ni **Kurmay Yüzbaşı** rütbesiyle bitirdikten sonra ilk görev yeri Suriye'de bulunan V. Orduya bağlı 30. Süvari Alayı oldu.
- Burada **Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurdu.

Mustafa Kemal Hareket Ordusu'nda (31 Mart Olayı)-1909

- 13 Ekim 1907 tarihinde ise merkezi Manastır'da bulunan III. Ordu'nun Selanik birimine görevlendirildi. Bu görevi sırasında İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu.
- İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra meşrutiyet yanlıları ile padişah yanlıları arasında basında başlayan tartışmalar ve karşılıklı atışmalar gittikçe şiddetlendi. Ülkede yaşanan bu gerginlik, en sonunda İstanbul'da bir ayaklanmaya dönüştü. Tarihimizde bu ayaklanma **31 Mart Olayı** olarak bilinmektedir (13 Nisan 1909).
- **31 Mart Olayı'nda ayaklananların amacı**, meşrutiyet yönetimine son vermektir.
- Gelişmeler üzerine meşrutiyet yanlıları Selanik'teki askerî kuvvetlerden yardım istedi. Selanik'te **Hareket Ordusu** adıyla bir ordu hazırlandı.
- Ayaklanma, Mustafa Kemal'in kurmay başkanlığını yaptığı Mahmut Şevket Paşa komutasındaki Hareket Ordusu tarafından bastırıldı.

Mustafa Kemal Fransa'da-1910

- 12-18 Eylül 1910 tarihleri arasında Fransız ve İngiliz orduları ortaklaşa bir tatbikat kararı aldı.
- **Picardie (Pikardi)** adı verilen bu manevralara Osmanlı ordusunu temsilen Mustafa Kemal olarak görevlendirildi.
- Bu tatbikat sırasında Mustafa Kemal tespit ettiği gözlem ve değerlendirmeleri ile dikkatleri üzerinde topladı. Mustafa Kemal hazırlamış olduğu raporunda, gelecekte yapılacak bütün savaşlarda **hava kuvvetlerinin önemine** dikkat çekti. Güçlü hava kuvvetine sahip ülkelerin yapılacak savaşlarda daha çok başarılı olacaklarını belirtti.

M. Kemal Trablusgarp Savaşı'nda-1911

- 20. yüzyıl başlarında siyasi birliğini sağlayarak sanayileşen İtalya, sömürge edinmek için Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki toprağı olan Trablusgarp'ı işgal etti (1911).
- Osmanlı Devleti bu toprakları korumak için ne karadan ne de denizden asker gönderemiyordu. Çünkü kara yolu üzerindeki Mısır, İngilizlerin elinde bulunuyordu. Osmanlı Devleti'nin sahip olduğu donanma, uzun yıllar ihmal edildiğinden bakımsız kalmıştı.
- Bu durum karşısında aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu Enver Bey, Ali Fethi Bey gibi Türk subayları, devletin bilgisi dahilinde bu toprakları korumak düşüncesi ile gizlice Trablusgarp'a gittiler.
- İtalyanlara karşı yerel kuvvetlerden güçlü bir cephe kurarak başarıyla direndiler. Mustafa Kemal'in yerel kuvvetleri **teşkilatlandırarak** İtalyanlara karşı başarı göstermesi onun **teşkilatçılık** özelliğini ortaya koymaktadır.
- Bu başarıya rağmen, Birinci Balkan Savaşı'nın çıkması üzerine Trablusgarp'taki subaylara ihtiyaç duyan Osmanlı yönetimi, Mustafa Kemal ve arkadaşlarını geri çağırdı.
NOT: Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısı, Trablusgarp Savaşı'nda gerçekleşen Derne ve Tobruk mücadeleleridir.
- Osmanlı Devleti, Trablusgarp Savaşı sonunda İtalya ile **Ouchy (Uşi) Antlaşması'nı** imzaladı (1912).
- Bu antlaşmayla **Trablusgarp ve Bingazi, İtalyanlara** bırakıldı. Böylece Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını da kaybetti.
- Ayrıca Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları sırasında koruyamayacağını düşündüğü Akdeniz'deki On iki Adayı da koruması için geçici olarak İtalya'ya bıraktı.

T. C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

Mustafa Kemal Balkan Savaşları'nda-1912

- Balkan Savaşları Trablusgarp Savaşı'nı fırsat bilen Balkan devletleri, Rusya'nın da kışkırtması ile Osmanlı Devleti'ne savaş açtı.
- 8 Ekim 1912'de Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne saldırısı ile Birinci Balkan Savaşı başladı. Osmanlı Devleti, Birinci Balkan Savaşı'nda **Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ** ile yaptığı savaşlarda başarılı olamadı.
- Savaş sonunda imzalanan **Londra Antlaşması** ile **Osmanlı Devleti Midye-Enez çizgisinin batısındaki topraklarını** ve **Edirne'yi** Balkan devletlerine bırakmak zorunda kaldı (1912).
- Balkan devletleri, Osmanlı'dan aldıkları toprakları aralarında paylaşamadılar. Bu sebeple Balkan devletleri arasında **İkinci Balkan Savaşı** çıktı.
- Bulgaristan Birinci Balkan Savaşı'nda müttefiki olan Yunanistan ve Sırbistan'a savaş açtı.
- Bulgaristan ile toprak sorunu yaşayan Romanya da Bulgaristan'a savaş açtığını bildirdi.
- Bu durumdan yararlanan **Osmanlı Devleti, Bulgaristan'dan Edirne'yi** geri aldı.
- Balkan Savaşları sonunda **Bulgaristan** ile **İstanbul Antlaşması**, **Yunanistan** ile **Atina Antlaşması** imzalandı (1913). Ayrıca Sırbistan'daki Türklerin statüsünü belirlemek için 13 Mart 1914 tarihinde **Sırbistan** ile **İstanbul Antlaşması** imzalandı.
- İmzalanan bu antlaşmalarla **Arnavutluk, Makedonya, Batı Trakya ve Ege Adaları (Gökçeada ve Bozcaada hariç)** Osmanlı egemenliğinden çıktı.
- **Arnavutluk** Osmanlı Devleti'nden ayrılan son Balkan devleti oldu.

NOT:

- ❖ Mustafa Kemal I. Balkan Savaşı'nda Gelibolu Yarımadasında görev yapmış. Bu bölgede araziyi iyi tanınması Çanakkale Savaşı'nda düşmanın nereden çıkarma yapacağını bilmesine ve başarılı bir komutan olmasına sebep olmuştur.
- ❖ Mustafa Kemal II. Balkan Savaşı'nda da Edirne'nin geri alınmasında yardımı olmuştur.

Mustafa Kemal Sofya'da-1913

- Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarının sona ermesinden kısa bir süre sonra Bulgaristan'ın başkenti olan Sofya'ya **ataşemiliter** olarak atandı (Ekim 1913).
- Sofya, birçok yabancı konsolosluk merkezinin bulunduğu önemli bir kentti.
- Şehirde tamamen Batılı bir yaşam biçimi hüküm sürüyordu. Burada sık sık üst düzey toplantı, balo ve davetler düzenleniyordu. Mustafa Kemal bu davetlere katılıyor, Bulgar ve yabancı üst düzey kişilerle tanışma, konuşma fırsatı buluyordu.
- Konuştuklarından ve gözlemlediklerinden öğrendiklerini İstanbul'a raporla iletiyordu. Sofya'daki modern yaşam tarzı Mustafa Kemal'i derinden etkiledi.
- Onun kafasında, Türk toplumunu modern ve çağdaş bir yapıya kavuşturma düşünceleri burada oluştu.
- Bulgaristan'da yaşayan Türklerin siyasal ve kültürel hayatlarının gelişmesi için girişimlerde bulundu.
- Buradaki Türk milletvekilleriyle irtibata geçti. Türklerin çıkardıkları gazete ve dergilerle yakından ilgilendi.
- Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine Mustafa Kemal Sofya'daki görevinden ayrılarak ülkesine döndü.

NOT: Mustafa Kemal'in Sofya askeriataşe militerliği görevi kendisine dış politikada tecrübe kazandırmıştır.